

dpb

.....
DÍVADLO
PETRA
BEZRUČE

**sen
čarovné
noci**

A cluster of several large, shiny pink balloons is positioned in the upper left corner of the image, partially overlapping the main text.

**Kdyby se byla
ta naše komédie
bejvala vydařila,
mohli jsme na
tom dost vydělat.**

sen čarovné noci

autor **william shakespeare**
překlad **jiří josek**
režie **micHAL hába**
dramaturgie **anna smrčková**
scéna a kostýmy **adriana černá**
hudba **jindřich čížek**
hlasová poradkyně **eva spoustová**
pohybová spolupráce **sabina šlachťová**
asistentka režie **kateřina quisová**

osoby a obsazení

theseus / titanie **lukáš melník**
hippolyta / oberon **alexandra palatínusová**
lysandr **tomáš čapek**
demetrius **jáchym kučera**
hermie **yvona stolařová**
helena **barbora křupková**
filostrates / puk **markéta matulová**
egeus / petr trám **dušan urban**
miky špulka **vojtěch johaník**
robert nicka / víla / indie boy **josef trojan**
bodyguards **kristián kazický** a **david žyla**
bledý host **micHAL weber**

premiéra 18. listopadu 2022 v divadle petra bezruče

william shakespeare

(1564–1616)

William Shakespeare je často uváděn jako největší dramatik všech dob. Narodil se 23. dubna 1564 ve Stratfordu nad Avonou. Jeho otec John Shakespeare byl rukavičkář, matka Mary Ardenová pocházela ze staré zemanské rodiny. Shakespeare vystudoval gymnázium, naučil se latinsky a řecky. V osmnácti letech si vzal o osm let starší Anne Hathawayovou. Půl roku po svatbě se jim narodila dcera Susanne a později dvojčata – dcera Judith a syn Hamnet (jediný Shake-

spearův syn, který zemřel v jedenácti letech v roce 1596).

Do londýnského divadelního života vstoupil někdy v letech 1585 až 1592 jako herec ve společnostech Služebníci lorda Strange, lorda Pembroka a hraběte Sussexe, které zároveň uváděly i jeho hry. Obvykle se má za to, že se Shakespeare vydal na dráhu dramatické tvorby právě v této době, kdy vznikal první, druhý a třetí díl Jindřicha VI., i když někteří badatelé soudí, že Dva kavalíři z Verony

a Zkrocení zlé ženy jsou starší. V roce 1594 se stal podílníkem Služebníků lorda Komořího, kde zůstal po celý zbytek své kariéry. Psal zhruba jednu komedii a jednu tragédii za sezónu a vytvořil zde svá nejznámější díla (Romeo a Julie, Hamlet aj.). Roku 1599 se stal spoluvlastníkem nově zbudovaného divadla Globe, které ovšem v roce 1613 vyhořelo. Poté se Shakespeare vrátil do Stratfordu a v literární činnosti již nepokračoval. Zemřel 23. dubna 1616 v rodném Stratfordu nad Avonou.

Za Shakespearova života vyšlo v kvartovém formátu osmnáct jeho her. Dílo uchovalo především První folio (1623), soubor dokonce šestatřiceti her, jež uspořádali kolegové – herci Henry Condell a Jonh Hemings. Shakespeare si půjčoval příběhy z mnoha zdrojů (historie, mytologie, legenda, beletrie, drama), ale přepracovával je tak, že se staly výrazně jeho vlastními. Shakespearův dramatický

potenciál se skládá z ucelených postav pohybujících se na škále od neschopných a směšných k velitelským a hrdinským, od mladých a nevinných ke starým a zkaženým. Jeho pronikavý vhled do lidského chování zůstává stále platný. Žádný dramatik nepoužíval jazyk tak účinně jako Shakespeare. Jeho obrazný básnický dialog nejen vyvolává specifické emoce, nálady a ideje, ale vytváří také síť složitých asociací a konotací přesahujících bezprostřední dramatickou situaci.

Shakespeare byl daleko nejvnímavější, nejcitlivější a dramaticky nejčinnější autor své doby. Vyzkoušel téměř všechny dobově populární dramatické žánry a látky a každé vtiskl nejpůsobivější výraz. Shakespeareova dobová kritická pověst nebyla největší. Jeho sláva začala růst ve druhé polovině sedmnáctého století a vrcholu dosáhla ve století dvacátém.

sen středoletní noci

Sen čarovné noci je komedie, kterou Shakespeare zřejmě napsal brzy po tragédii Romeo a Julie a před historickou hrou Král Richard II. Tyto tři hry, každá v jiném žánru, z něj v krátké době učinily nejuznávanějšího dramatika Anglie.

Sen čarovné noci patří k několika málo hrám, u nichž autor zřejmě nevycházel z žádného přímého pramene.

První písemná zmínka o hře je z roku 1598 a tiskem vyšla v roce 1600. Badatelé se převážně přikládají k názoru, že ji dramatik napsal na přelomu let 1595 a 1596 k příležitosti šlechtického sňatku. Z narážek v textu lze usuzovat, že se premiéry zúčastnila sama královna

Alžběta I. Nejasné zůstává, o čí svatbu šlo a kdy přesně se konala. Možná právě zde spočívá zdroj jisté nesrovnalosti. Doslovný název anglického titulu je Sen středoletní noci. Ta se v Anglii slavila jako noc letního slunovratu z 23. na 24. června. První český překladatel František Doucha, zřejmě inspirován německým překladem, dal hře odpovídající libozvučný název Sen v noci svatojánské (1855), který se (bez předložky „v“) v českém prostředí ujal. Tajemná kouzelná noc před svátkem Jana Křtitele je tradičně spojená s pohanskými obyčejí a rituály odpovídajícími atmosféře hry. Problém je ale v tom, že podle přímých odkazů v textu se děj odehrává na přelomu dubna a května. Řada komentátorů na

tento rozpor upozorňuje a snaží se ho objasnit. Zkoumá se, kdy vlastně v Anglii začíná léto či jaké další významy může mít slovo „midsummer“. Někteří soudí, že název autor upravil až podle data konkrétní události, k jejímuž uctění hru posléze uvedl. Hledají se i jiná vysvětlení, ale záhada přetrvává. S ohledem na časové odkazy v textu hry volí tento překlad název Sen čarovné noci.

Ze všech Shakespearových her je Sen čarovné noci snad nejvíce založen na ozvucích anglického folkloru. Cykličnost přírodních dějů se vtiskává do jejího kompozičního rámce. Bylo to právě před rokem, při vítání prvního májového dne, kdy se milenci Lysandr a Hermie

poprvé potkali, prvního května následujícího roku se pak spolu s ostatními berou. Ducha a obsahovou náplň pak ve hře dává původem starý pohanský svátek vítání jara, oslava lásky a plodnosti, v jehož podvečer se lidé houfně hrnou do lesů, stavějí májky, pálí ohně a tráví čas milostnými radovánkami. Folklorní je samozřejmě i celé pásmo duchů a nadpřirozených sil a v neposlední řadě množství citací z lidových písniček, přísloví a říkanek.

Shakespearovi se tu podařilo sloučit zdánlivě neslučitelné. Vypráví souběžně tři příběhy, které by se za normálních „nesvátečných“ okolností nikdy neprotnuly a jejichž společným jmenovatelem je láska, byť v různých podobách. Rámcem těchto příběhů je chystaná svatba vládce Thesea, slavného reka antických bájí, a královny Amazonek Hippolyty. Oba autor převzal v poanglič-

těné podobě, jakou jim vtiskl Chaucer. V pásmu nadpřirozených sil jsou jejich protějšky manželé král Oberon a královna Titanie. Tito mocní vládcové duchů udržují řád světa a přírody. Nyní jsou ale ve sporu o malé děcko, sporu tak kolosálním, že se kvůli němu řeky vylévají z břehů a mění se cykly počasí. Oba vznešené páry reprezentují lásku zralou, poučenou, ale poznamenanou nevěrami, dokonce mezi sebou navzájem. Kontrastně k příběhu rozhádaných velikánů se vypráví příběh lásky „nevinných“ mladých Athéňanů, v leccem připomínající Romea a Julii. Ale zatímco horoucí láska veronských milenců je pevný cit, jenž ty dva po jejich tragické smrti přežívá, milostná vzplanutí vzájemně zaměnitelných zamilovaných ze Snu čarovné noci jsou spíše hrou přechodných vášní podléhajícím čarovným silám. Odpor rodičů se z tohoto hlediska zdá nesmyslný. Vždyť stačí

dát trochu přírodě a vše zas bude, jak má být. Fatální láska až za hrob je pak z tohoto hlediska leda pro legraci, jak se to jeví v „v nanejvýš žalostné komedii“ o Pyramovi a Thisbě v produkci upachtěných, ale zanícených ochotníků. Ti tvoří pásmo lidové a komické.

Různé podoby a projevy lásky se tak ve všech pásmech vzájemně střetávají a zrcadlí a dodávají hře i přes veškerou její rozmanitost vnitřní jednotu. Principem, který vše spojuje, je neustálá proměna daná měnícím se úhlem pohledu. Však právě oči a od nich odvozená schopnost vnímání světa jsou v této hře všudypřítomnou metaforou. Nejde tu ale o bezbřehý relativismus. V pozadí všech těchto proměn je optimistická víra v to, že vše dobře dopadne, že svět se vyvíjí od chaosu k řádu, že momentální zmatky a bezvýchodné situace se nakonec nějak vyřeší.

Pramenem tohoto optimismu je příroda a přirozený řád věcí. Pokud se lidské zákony staví proti přírodě a otec pod trestem zákona nutí dceru vzít si za manžela muže, kterého ona nemiluje, obrací řád světa vzhůru nohama. Uplyne pár let a dramatik začne s chmurami i hořkým posměchem zjišťovat, že obrácený svět je pravidlem a vrátit mu řád vyžaduje úsilí, jež je nad síly jedinice (Hamlet), nebo že sama příroda je odsouzena k apokalyptickému zániku (Král Lear).

Ve *Snu čarovné noci* se Shakespeareovi podařilo spojit domácí folklorní tradici s antickou klasikou, dvorskou pastorálu s lidovou burleskou, nevázanou legraci či duchaplný vtíp s neodbytným vědomím konce lidské existence. Jak rozmanitá je materie příběhu, tak bohatý je i jazyk, který ji vyjadřuje. Odvážné básnické metafory se střídají s malebnými popisy

krajiny plné konkrétních květů, zvuků a vůní, lidové popěvky se střetávají s jazykovými karamboly řemeslníků a parodií bombastického divadelního stylu, slovní ekvilibristika aristokratické zlaté mládeže osciluje mezi vzlety zaníceného vzývání a pády do pustého spílání, a to vše z valné části ve verších různorodých forem a nadpoloviční většinou veršů rýmovaných.

Sen čarovné noci je divadelní metaforou věčně proměnlivého světa. Oblíbené téma Shakespeara-dramatika, jímž je protiklad života a divadla, skutečnosti a snu, v této hře dospělo ke své mistrovské podobě, protože si ho za své vzal Shakespeare-básník.

jiří josek: *sen čarovné noci*, nakl. romeo, 2010 (redakčně upraveno a kráceno)

Uvědomuješ si,
co riskuješ?

jiří josek (1950–2018)

Překladatel, redaktor, nakladatel a režisér Jiří Josek se narodil v Brně. Po maturitě studoval v letech 1968–1974 anglický a český jazyk na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy; na téže fakultě na Ústavu translologie od roku 1991 vyučoval literární překlad. V letech 1975–1991 působil jako redaktor v nakladatelství Odeon. Od roku 1999 publikoval ve vlastním nakladatelství Romeo (mimo jiné) i své překlady. Zabýval se

především divadelními hrami (Shakespeare, Albee, Nash, Shaffer), ale také moderní anglo-americkou prózou (Kerouac, Doctorow, Saroyan), poezií (Ferlinghetti, Ginsberg), muzikály (West Side Story, Vlasy, Kabaret, Čarodějky z Eastwicku, Probuzení jara) i jinými formáty a žánry, jako jsou například dabing či titulky.

Divadlo Petra Bezruče uvedlo v minulosti například jeho překlady textů Zabiják Joe (1997), Tracyho tygr (2000), Macbeth (2007) nebo Richard III. (2016). V roce 1999 zde měla v jeho překladu a režii premiéru tragédie Williama Shakespeara Hamlet.

Michal Hába

(1986)

Vystudoval režii v ateliéru doc. Miroslava Krobota na pražské DAMU, v divadle Komedie asistoval režisérům D. D. Pařízkovi a A. Riemenschneiderovi, absolvoval stáže v berlínských divadlech Volksbühne am Rosa-Luxemburg-Platz a Maxim Gorki Theater. Jeho tvorba je spojena především se skupinou Lachende Bestien, kde působí jako režisér, autor, herec a producent. Věnuje se kočovnému Divadlu koňa a motora se sociálním a komunitním přesahem. Jako hostující režisér se pohybuje na rozličných divadelních územích od divadla pro děti a mládež, přes autorské divadlo, interpretační činohru

až po divadlo dekonstruktivní. Spolupracuje s mnoha divadly po České republice (Klicperovo divadlo, Divadlo Husa na provázku, Divadlo na cucky, Městská divadla pražská, Činoherní studio Ústí nad Labem aj.). Sen čarovné noci je jeho první režii v Divadle Petra Bezruče.

BANDI[®]
BANDI VAMOS

Subašek Petr

Herec

Petr Štěpánek

doporučuje módní značku BANDI

Jak se správně obléknout do divadla

Návštěva divadla je společenskou událostí, které byste měli přizpůsobit vaše oblečení. Ať už jdete do Národního, městského nebo alternativního divadla, vždy byste měli být oblečeni tak, abyste nepůsobili, že jste si jen tak odskočili z práce nebo ze sportovního tréninku. Jaký zvolit správný outfit, a kterému se raději vyhnout?

Jakákoli společenská událost vyžaduje formální oděv. V případě návštěvy divadla se jedná o pánský oblek tmavé barvy. Například černá, tmavě modrá, tmavě hnědá, antracitová a podobně. Pánský oblek může být dvojdílný nebo trojdílný s vestou. V obou případech bez zapnutého spodního knoflíku u saka.

K obleku tmavé barvy vybírejte pouze společenské košile. To znamená bez zdobných

a barevných prvků na límci nebo na manžetách rukávů. Bílá barva košile je vhodná pro jakoukoliv variantu barvy pánského obleku. Pokud se divadlo odehrává po 18. hodině večerní nebo v zimním období, využijte také tmavých barev, jako jsou černá, tmavě modrá nebo bordó. A pamatujte! Rukávy košile by měly vždy vyčnívat z rukávu saka.

Kravata je nedílnou součástí společenského oblečení do divadla. Volte vždy tmavou barvu bez diagonálního pruhu. Tento model kravaty je pracovní verze vhodná pouze do zaměstnání.

Obuv si vybírejte pouze společenskou. To znamená takovou, která je šněrovací a nejlépe v černé barvě. Podle této barvy volíte také společenský opasek, který by neměl být širší než 35 mm.

inspice **Michal Weber** / nápověda **Lenka Kučerová** / rekvizity **Marie Urbanová Křehlíková** /
garderoba **Renáta Pytlíková** / výroba kostýmů **Marie Dopitová** / vlásenky a masky **Petra Nedomová** /
světla **Viktor Kosinski, Martin Kozok** / zvuk **Filip Bajger** / šéf výroby **Karel Gadula** / jevištní mistr **Filip Kapusta** /
technika **Kristián Kazický, Martin Kukla, Ladislav Mikula, Kristián Šmulík, David Žyla** / výroba scény **Dílny
městského divadla Zlín, Divadelní služby Plzeň, Ostravská kulturní s.r.o.**

program vydala divadelní společnost **Petra Bezruč, s.r.o.**

textová část programu **Anna Smrčková** / fotografie **Petr Hrubeš** /
grafický návrh plakátu a programu **Jan Kulich**

Divadlo Petra Bezruče provozuje **Divadelní společnost Petra Bezruče, s.r.o.**

ředitel **Jiří Krejčí** / zástupce ředitele **Filip Krejčí** / provozní ředitelka **Alena Punčochářová** /
umělecký šéf **Jan Holec** / dramaturgyně **Anna Smrčková** / šéf obchodního oddělení **Martin Srba** /
produkční propagace **Anita Krejčí** / pr **Marcela Bednaříková**

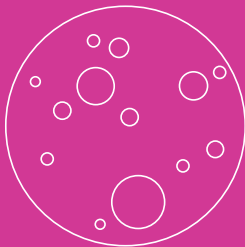
autorská práva k dramatickému textu a překladu v české republice zastupuje **aura-pont s. r. o.**,
veslařský ostrov 62, 147 00 Praha 4

divadlo je provozováno za finanční podpory statutárního města Ostrava a Moravskoslezského kraje

OSTRAVA!!!

BANDI
BANDI VAMOS

bezruci.cz